

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Caroli Scribani E Societate Iesv Medicvs Religiosvs De Animorvm Morbis Et Cvrationibvs

Scribanius, Carolus

Antverpiæ, 1618

IX. Exigua cura interni spiritus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46194](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46194)

CAPVT IX.

Exigua cura interni spiritus.

Hinc paulatim succrescunt zizania, & dum cultura negligitur, siluescit ager, spinisq̄ue ac sentibus repletur; fœcundusq̄ue antè gratusq̄ue Domino, sterilefcit; & quæ uuas solebat, labruscas vinea profert.

Nascuntur deinde pro spiritualibus fœcularia, & quæ priùs super niuem dealbata erat anima, nunc densa nocte tegitur: inuoluiturq̄ue tetra ac inimica spiritualibus nube, quæ fulgoris sui radios longè antè lateq̄ue multorū bono variè spargebat. sermo illi priùs, dum super grege suo excubabat Superior, cœlestis, diuinarumq̄ue rerum grauidum pectus diuina profundebat; nunc illius neglectu, nil nisi nocitura, & fœculum suum sonantia promit.

Te pescit inde Religiosus, & pro ardoribus, nausea quædam succedit spiritaliū rerum, nec vltra suauem sibi optatumq̄ue cibum amplectitur anima; magis etiam fastidit ac spernit, & toxica illi videntur, morteq̄ue acerbiora, quibus antè ingenti plenus gaudio lætus pascebatur.

Et vt nulla ferè re alia quàm culturæ
negle-

neglectu perit ager, ita nulla re alia magis quam interni cultus neglectu Religiosus. Cum enim natura proni ad zizania simus, ut nihil præter tribulos, solis ignibus natos, relicta sibi natura proferat; fit, ut nisi assidua cultura, diligensque in omnem partem studium accesserit, frustra horreo Dominico reponendam messem speres. Quin adeò, nisi perpetuetur labor, hinc putando, ibi vellendo, alibi radicitus excaudicando, ferroque etiam & ignibus non raro sæuiendo; suffocabitur quidquid melioris seminis superieceris, miraberisque indolebisque; ferò, nihil messi, aut horreo seponendum relictum esse.

Deterius etiam est, quando non tantum negligitur interni spiritus cura, sed contrariis etiam nocituris distinetur; aut secularium occupationum anxia sollicitudine tantum non insepelitur animus, ut erigere ad superna, aut inflectere ad interna se non possit, mole aut tempore sæpe ipso exclusus, ut in desuetudinem planè interni cultus veniat. sic enim fit, ut etiam dum volet, omni conatu ad spiritus culturam se attollere nequeat, negotiis tanquam molaribus aut rupibus oppressus: quæ ubi totum insederunt hominem, vertuntur quasi in naturam, & domestica fiunt, nec

expellendi potestas reliqua: imò cùm vna ferè ex alia occupatio ac negotiatio nascatur, ac velut in denso nemore arbores mutuo implicentur, aut tanquam hedera parieti, sic animis innodetur, nulla aut arte aut industria repellas.

Deterius etiam, cùm ex assuetudine sæcularium rerum, delectatio quædam subnascitur, quæ ipsa magnitudine ac multitudine sua si crescat, frustra cælestia cogitabis. oblectatione enim rerū humanarum animus captus, non metitur æterna, nec ceruices ad futura circumfert, nec ad illum perennem cælorum solem perpetua negotiorum nube nebulaque cinctus, oculos deflectit: inhæret nimirum terræ, affuetus illi; omnemque cogitationē suam, & quidquid habet virium, profundit in sæculum, vt nullum super sit interno spiritui robur, quod omne pondere suo & oppresserunt & euigorarunt res aliæ: neque duobus in solidum se dare mens humana, nisi singulari Dei munere, potest.

Iam ea externarum internarumque rerum pugna est, vt perquam difficilè mutuo socientur, ac ferè altera alteram pel-lat, nec in vno stabulare soleant pectore. Quòd si quis contendat posse: ingens sanè illud necessum est esse & robore, & va-
stitate

stitate sua nobile . quod perrarò in hac
vita concessum est homini , & è millibus
vix vni aut alteri . Tam enim ex aduer-
so pugnantis , & quæ ferè totum homi-
nem deposcunt , incumbere , arduum o-
mnino est , & quod humanas propè vi-
res excedit . quantum enim plus vni con-
cesseris , tantum alteri ademeris . crescunt
sæcularia ? decrescunt spiritualia , aucti-
busque illorum hæc minuuntur : mensque
tota ab illis obsessâ , vix cælestibus locum
dare potest . non possumus nimirum simul
mammonæ seruire & Deo . alter destituẽ-
dus est . partiri obsequia dominorum dis-
paritas non permittit . nec inimica signa
aduersantia in vna sacramenta concedunt .
vni qui se sacrauit , alterius hostilitatem
professus est . Dabit proinde se Religiosus
Deo , diuinisq; se totum mancipabit , cuius
rei potissima cura à Superioris vigili studio
dependet : à quo commissi sibi gregis ra-
tionem deposcet Deus , animasq; sangui-
nemque suorum , salutemque interitum-
que illi in primis ascribet , vt à cuius seria
ac in omnem partem intenta excubatio-
ne , aut neglectu , tota ferè subditorum sa-
lus pendeat .

Remedia.

Seria in Superioribus inuigilatio in spiritali profectum suorum, diligensque obseruatio singulorum, quem quisque ex orationibus fructum, quem ex mortificationis studio referat; quam serio singulis incumbant; quo ardore ac zelo in proximorum salutem ferantur; quem in virtutibus progressum faciant.

Accurata conscientiae & non perfunctoria redditio, ut se totum aperiat inferiori, quò nihil internarum rerum Superiorem lateat. in latentia pericula, merito metuenda damna cognoscat, quò temperare moderarique externarum rerum curam possit, sciatque quibus illae tuto, ac minori spiritus detrimento committi possint. quam ille cognitionem nulla è re certius, quam ex inferioris sincera refectione cognoscat.

Moderatio domesticarum recreationum, maxime in iis quae saecularitatem faciunt, aut minus religiosam consuetudinem, ac modestiam.

Remotio ac resectio saecularium negotiorum, quae spiritum atterere solent, languoremque torporumque inducere. seponat proinde, quantum licet, externa,
quif-

quisquis interna amat. si ab obedientia ad illa agatur, quantum potest temporis animo suffuretur & Deo. non potest horas integras? potest medias. negantur mediæ? defrustrare ex his modica potest. Neque vllæ tam densæ ac implexæ occupationes sunt, quæ frequētibus ad Deum aspirationibus iter claudant. etiam in medio foro, inter rostra & forenses actiones euolare ad cælum mens potest. libera nimirum suspiria sunt: nec vllis compedibus, aut agendarum rerum molibus impediuntur: nulla hæc tyrannis aut exercitus intercludere possunt. quibus si assueuerit animus, & familiares sibi aspirationes fecerit, etiam inter sæculi huius asperrimæ, coniuncta mens viuet Deo. Quòd si neglexerit salutaribus hisce mentem pascere, mirabitur non multo pòst exangue pectus, emedullatum cor, vitalibus suis destitutum: sero que ingemiscet, & retrò respiciet, aut ad meliora manum protendet, ingenti vndique mole oppressus.